

Castellfollit de Riubregós

Micropobles, la revolta dels oblidats

Rocafort de Queralt és un petit poble de la Conca de Barberà. Situat a la falda del coll de Deogràcies, cobreix una extensió de 8,6 quilòmetres quadrats entre vinyes i més àrees de conreu. Només d'arribar-hi, just a l'extrem del terme municipal, un abocador de runa acumula tones de material no reciclable, raó per la qual l'ajuntament ha estat multat diverses vegades. Segons l'alcalde, Valentí Gual, no hi ha pressupost per a pagar un vigilant que freni aquesta situació.

Amb 259 habitants, el municipi només té un forn de pa, una perruqueria, una botiga de queviures, un carter que reparteix tres vegades la setmana i un metge que atén les consultes de dilluns a divendres. Fora d'això, ningú no s'ocupa de recollir la brossa ni d'evitar les bretolades que es cometen al municipi, inconvenients als quals es va afegir, fins no fa gaire, el retard en el desplegament dels mossos d'esquadra a la demarcació de Tarragona i més fets que havien deixat la població "a mercè dels robatoris i del vandalisme". Per al representant municipal, el dèficit de recursos ha obligat molta gent a abandonar l'activitat agrària, de manera que el poble ha quedat envoltat d'hectàrees que es degraden sense aturador.

Amb circumstàncies similars es troba Boadella i les Escaules. Situat a 14 quilòmetres de Figueres, dins la co-

Només al Principat de Catalunya, hi ha 334 pobles de menys de 500 habitants que, sumats, no superen les 100.000 persones, tot i ocupar el 40% de la superfície. El dèficit pressupostari ha obligat aquests municipis a coordinar-se per no desaparèixer del nostre paisatge.

marca de l'Alt Empordà, també es ressent d'un pressupost insuficient per a satisfer les necessitats dels veïns i l'alt nombre de persones que s'hi arriben cada setmana. Cal recordar que la vila integra una àrea turística de gran valor, presidida pel riu Muga, la serra dels Tramonts, el castell de les Escaules i la ruta amb bicicleta Salines-Bassegoda, on passen desenes d'excursionistes i amants de la muntanya. Amb tot i això, és difícil de trobar-hi cap botiga de queviures ni cap servei d'informació per als visitants.

Tant Rocafort de Queralt com Boadella i les Escaules integren l'Associació de Micropobles de Catalunya (AMC), l'ens creat per vehicular les demandes d'aquests nuclis davant les institucions públiques i privades. Sobretot, la necessitat de recursos a l'hora d'afrontar la gestió diària, perquè pràcticament tot el finançament va destinat

a mantenir el consistori, el personal, la festa major i poca cosa més. D'aquí ve que sigui normal de veure els regidors buscant ajudes per a uns municipis que, a causa dels pocs mitjans, s'han despoïblat a un ritme vertiginós. Rocafort de Queralt, per exemple, ha passat de 620 habitants l'any 1950 als 259 actuals, i Boadella i les Escaules n'ha perduts pràcticament la meitat en el mateix període, fins a situar-se avui a 230.

Contrapoder local. Des que fou creada, el desembre del 2007, l'Associació de Micropobles mira d'aplegar el màxim d'aquests nuclis. Els primers d'apuntar-s'hi van ser Pinós, Senan, Conesa, Rocafort de Queralt i Pira (Conca de Barberà), Boadella i les Escaules (Alt Empordà), Colomers (Baix Empordà), Esterri de Cardós (Pallars Sobirà) i Montmaneu (Anoia). Els darrers han estat uns altres situats a

l'interior del país, com ara Clariana de Cardener (Solsonès), Lluçà (Osona), Castellfollit de Riubregós (Anoia) o Cava (Alt Urgell). Ajuntaments amb serioses dificultats per a abordar les tasques de neteja, garantir un servei de secretaria tota la jornada o acompanyar habitants amb mobilitat reduïda, atesa la quantitat de gent gran que habita aquestes poblacions. “En un micropoble, els responsables de manteniment acaben essent els regidors”, afirma l'AMC.

Precisament, a la reunió que va tenir lloc el setembre passat a Alfés (Segrià), l'entitat va acordar d'exigir a l'administració un tracte equitatiu amb el de la resta de localitats. Segons Toni Lloret, soci fundador, la solució és modificar el sistema públic de subvencions, que obliga els consistoris a pagar el 5% de les intervencions, una quantitat que sovint no tenen per manca de liquiditat. Però també és un impediment que les subvencions només cobreixin un 50% de l'obra, perquè els municipis difícilment poden pagar la resta, i això priva que tal o tal projecte vagi endavant i fa que els veïns cada vegada siguin més incrèduls davant la pèrdua d'ajudes bàsiques per a l'autonomia de les persones, la millora de l'enllumenat o la vigilància.

A l'entrebanc del cofinançament, s'hi afegixen les despeses en la gestió de qualsevol projecte. “La burocràcia que ha d'afrontar un poble gran, no es pot exigir a un poble petit, que no té el personal ni els diners per a aconseguir-la”, critica Lloret. Respecte a aquesta qüestió, l'AMC reclama el retorn de

Lluçà

Rocafort de Queralt

Montmaneu

Conesa

l'IVA destinat a aquests tràmits. En cas contrari –adverteixen– els consistoris no tindran diners per a funcionar.

Coordinar-se per influir. Posar fi a la manca de pes polític és l'altre gran objectiu de l'associació. Un canvi que els alcaldes veuen imprescindible a l'hora de proporcionar transport públic –la majoria dels camins són massa deteriorats per a garantir-lo– o rebre un servei òptim de les companyies de telefonia i electricitat, refractàries a atendre les zones menys poblades, que no els són rendibles. A Argençola, per exemple, on Toni Lloret és regidor, la despesa d'electricitat en la instal·lació d'una antena per a la cobertura de mòbils l'ha assumida el consistori, mentre que en poblacions més grans els veïns són gratificats per la mateixa operació. “Tampoc no hauria de costar igual portar l'aigua a un edifici on viuen seixanta famílies, que portar-ne on

tan sols n'hi viu una”, lamenta Lloret. Per al regidor d'Argençola, tot plegat castiga pobles com el seu, que amb una superfície de 50 quilòmetres quadrats, només té 14 pagesos, tot i que abans l'activitat agrícola hi era la principal font de riquesa. “I això mateix ha passat a més municipis petits.”

El malestar per aquests dèficits ha provocat l'adhesió de quaranta pobles a l'ACM, una vegada la Federació de Municipis de Catalunya (FMC), a l'òrbita del PSC, i l'Associació Catalana de Municipis i Comarques (ACMC), pròxima a CiU, s'han desentès d'una realitat convertida en la *rebotiga* de la gran ciutat –alguns qualifiquen de *parc temàtic* el paper que els toca jugar als nuclis rurals, responsables de preservar el 40% de la superfície del país.

De tota manera, el fet que entre els associats hi hagi alcaldes de tot l'arc polític, tret del PP, ha permès a l'AMC d'incidir en els estaments governamen-

tals i esvair, a poc a poc, aquella sensació basada en la idea que, “com que no som ningú, mai no ens faran cas”. Així, per exemple, s'ha obtingut el compromís del Departament d'Agricultura perquè tècnics de l'Agència Catalana de l'Aigua els assessorin en tasques burocràtiques, mentre que el Departament de Governació s'ha mostrat disposat a parlar amb les companyies de gas i telefonia perquè garanteixin un servei eficient. Gestió que també s'ha compromès a fer el síndic de greuges, al mateix temps que el Comitè de les Regions s'ha ofert per acollir la primera trobada de petits pobles europeus, la majoria provinents de Grècia, d'Itàlia i de l'estat francès.

Al capdavant, l'AMC vol reactivar l'economia dels petits municipis, mitjançant l'ajuda a qui vol treballar la terra i, d'una altra banda, promoure el turisme rural que aquests nuclis poden oferir. Amb relació a això, Toni Lloret insisteix que “cal tenir en compte el potencial del bosc, no tan sol la biodiversitat, sinó l'energia per al futur que representa la biomassa”. Sense explorar aquesta sortida i un sistema de finançament sostenible, “estarem condemnats a despoblar-nos a marxes forçades, perquè cada dia hi ha més finques i terrenys orfes”, adverteix Valentí Gual, batlle de Rocafort de Queralt. Per a aquest alcalde, “calen més inversions si no volem perdre la nostra personalitat i que el país quedi desestructurat per sempre més”. Un disseny que ha de permetre als micropobles de sobreviure i recuperar el seu paper cabdal per al reequilibri de Catalunya.

Alex Romaguera